

Møder du en med det samme skal du vite, han er din ven

Vil flere fagfolk stå fram med sin psykiske lidelse?

Tekst Odd Volden, brukeraktivist og faglig rådgiver i NAPHA. Foto Guro Waksvik

På 1980-tallet tilbrakte jeg de fleste sommerferiene i en liten dansk by. Min søster hadde gått på skole i nærheten, jeg hadde besøkt henne der, og hennes venner var blitt mine venner.

Noe av det mest spennende var å dykke ned i mine nye venners platebunker. En av favorittene en av somrene var Anne Linnets Barndommens gade, et konseptalbum med tekster av Tove Ditlevsen (1917-1976).

Hun som eide plata fortalte meg en dag at «Anne Linnet; hun er begge veje». Jeg hadde ikke hørt uttrykket tidligere og må ha sett litt desorientert ut, for min venninne tilføyde kjapt: «Hun er både til piger og til fyre.»

Ny identitet

Jeg kom til å tenke på betegnelsen «begge veje» mens jeg gikk og tenkte på noe jeg fikk høre da jeg for kort tid siden snakket med J., en helseleder jeg kjenner.

Han hadde nylig lyst ut en stilling som erfaringskonsulent. Han hadde en person i kikkerten, og hadde vanskelig for å se for seg at det fantes noen som kunne utfordre denne personen på det aktuelle stillingsinnholdet.

Men det som kom litt uventet på

ham, var at flere av de andre søkerne hadde helse- og sosialfaglig utdanning, arbeidspraksis fra tjenestene og omfattende brukererfaring.

Ut av skapet

Nå er denne lederen rutinert og reflektert nok til å vite at også helsepersonell kan ha psykiske problemer. Det var ikke det som forbauset ham.

Han er leder for en stor organisasjon. Han vet at det finnes ansatte i egen stab som har lidelses-, pårørende- og / eller brukererfaring. Men det som overrasket ham, var at velutdannede og erfarne helse- og sosialarbeidere nå tydeligvis var villige til

«Også helsepersonell kan ha psykiske problemer.»

«å komme ut av skapet» og jobbe som erfaringskonsulenter.

Han opplevde intervjurunden som ytterst interessant. Han fortalte om søkere som opplevde det å arbeide

som fagutøver i et byråkratisert og «evidensbasert» helsevesen som å gå med tvangstrøye. Han fortalte om søkere som ikke lenger maktet å underspile sine lidelses- og brukererfaringer i arbeidssituasjonen.

Dobbeltkompetanse

Begrepet «dobbeltkompetanse» har vært i omløp en stund. Men det har helst fungert som gjensidige skulderklapp på samlinger for brukerreprentanter og erfaringskonsulenter eller i møter med endringsvillige fagfolk. Det har like gjerne blitt brukt 1. om å ha brukererfaring fra både rus- og psykisk helsefeltet, som 2. om å ha både bruker- og pårørendeerfaring, og 3. om å ha både fag- og brukerkompetanse.

En som bruker begrepet «dobbeltkompetanse» i den siste betydningen, klart, tydelig og «ute av skapet», er E-M Molund, psykolog og mor til et utviklingshemmet barn. I et innlegg i legetidsskriftet (20/2012) skriver hun bl.a. dette: «Jeg er uten tvil blitt en bedre kliniker av brukererfaringene...»

Mulig forskningsprosjekt

«En bedre kliniker av brukererfa-

me blik, n

ringene» – det er en erkjennelse og en påstand vi bør ta med oss videre. Jeg begynner, mens jeg skriver, å fable om et forskningsprosjekt med en fokusgruppe av fagfolk med brukererfaring som reflekterer over disse spørsmålene:

Opplever dere at dere er blitt bedre tjenesteytere av å ha brukererfaring? I tilfelle ja: hvorfor og hvordan? I tilfelle nei: hvorfor ikke? Hvordan kombinerer dere brukererfaringene og fagkompetansen i hverdagen? Hvorfor og hvordan tror dere brukerne tjener på å bli møtt av tjenesteutøvere med dobbeltkompetanse?

Hvordan er vilkårene for å bruke erfaringskompetanse der dere jobber? Finnes det situasjoner hvor dere bare bruker fagkompetansen eller bare erfaringskompetansen? Kan det være vanskelig å ha dobbeltkompetanse i noen sammenhenger?

Begge veje

Det blir spennende å se hva som skjer i landskapet rundt erfaringskonsulenter med fagutdanning og fagfolk med brukererfaring i tiden som kommer. Det er grunn til å tro at det kan skje bevegelser her som vil tvinge oss til å tenke nytt:

Vil ansettelse av erfaringskonsulenter, med og uten helse- og sosialfaglig



ARTIKKELFORFATTEREN: NAPHA-blogger og brukeraktivist Odd Volden skriver om fagfolk som kommer «ut av skapet» med sine egne erfaringer med psykiske lidelser.

utdanning, gjøre det lettere for allerede ansatte tjenesteytere som ikke lever åpent med sine brukererfaringer å komme ut av skapet?

Ja, skal vi kanskje like godt innrømme, for oss selv og for hverandre, at de fleste av oss, på mange av livets områder, er mer «begge veje» enn vi ofte ender opp med å gi uttrykk for?

Dagens musikalske

*Jeg gav deg de vaksomme øjne,
på dem skal du kendes igen.*

*Møder du en med det samme blik,
skal du vide, han er din venn.*

Det finnes knapt en vakrere og mer presis oppsummering av den vanskelige erfaringen (Jeg gav deg de vaksomme øjne...), men også av håpet og potensialet i likemannsarbeidet og erfaringsfelleskapet (Møder du en med det samme blik, skal du vide, han er din venn).

Vi er mange, vi blir flere, og vi gir oss aldri. ■